

Totul e atât de firesc în tăcerea noastră. Sau despre infracțiunea de omisiunea declarării unor informații¹

**Lector univ. dr. Andra-Roxana Trandafir
Facultatea de Drept, Universitatea din București**

„— Să nu vorbiți tare și neîntrebați, să nu râdeți prostește, să nu puneți mâna pe lucruri, să nu v-atingeți de pisici, să nu faceți obrăznicii...
— Atunci ce să facem?
— Să fiți cumiți.
Să nu, să nu, să nu.”²

Rezumat: *Ca urmare a stării de urgență declarate în timpul pandemiei COVID-19, legiuitorul român a adoptat în luna martie 2020 o ordonanță de urgență care, printre altele, a modificat Codul penal introducând o nouă infracțiune, care pedepsește omisiunea declarării unor informații privind posibilitatea de a fi avut contact cu o persoană infectată cu o boală infectocontagioasă. Articolul subliniază deficiențele acestei modificări, analizând lipsa de claritate a mai multor noțiuni utilizate de legiuitor, precum și efectele negative ale asemenea modalități de a reglementa.*

Cuvinte cheie: *infracțiuni, pandemie COVID-19, stare de urgență, omisiunea declarării unor informații*

Everything in our silence is so normal. Or on the new criminal offence concerning the omission to declare certain information

Abstract: *Following the state of emergency declared as a result of the COVID-19 pandemic, the Romanian legislator adopted in March 2020 an Emergency Ordinance which, among others, modified the Criminal Code and introduced a new offence, which sanctions the omission to declare certain information regarding the possibility of having had contact with a person infected with a contagious disease. The paper underlines the deficiencies of these modifications, analyzing the lack of clarity of several notions used by the legislator, as well as the potential negative effects of such way of regulating criminal offences.*

Keywords: *criminal offences, COVID-19 pandemic, state of emergency, omission to declare certain information*

De regulă, infracțiunile din Codul penal, dar și din alte legi, sunt infracțiuni **comisive**. Aceasta înseamnă că legea penală interzice *comiterea* unor fapte (să nu

¹ Prezentul material pornește de la prelegerea cu tema „*Tăcerea în dreptul penal. Valențe ale obligațiilor urgente de sesizare a autorităților*”, susținută pe 31 martie 2020 la Conferința online „*Urgența în Drept*”, organizată de Facultatea de Drept, Universitatea din București. Înregistrarea video va fi disponibilă în curând pe [Canalul Youtube al Facultății de Drept](#).

Pentru discuțiile avute pe marginea problemelor ridicate în cadrul conferinței și sugestiile formulate în legătură cu prezentul articol, le mulțumesc următoarelor persoane: Prof. univ. dr. Valerian Cioclei, Dr. Mihai Udroiș, Av. George Zlati, Drd. George Lazăr, Drd. Ionuț Vișinescu, masterand Marius Sima.

² A se vedea *I. Teodoreanu, În casa bunicilor*, Ed. Ion Creangă, București, 1979.

ucizi, să nu furi, să nu mărturisești strâmb etc.) care, atunci când sunt totuși săvârșite (*comise*), duc la nașterea unei infracțiuni (care se numește, evident, *comisivă*).

Alteori, legiuitorul penal recurge, dimpotrivă, la impunerea unei conduite (să ajuți, să denunți, să sesizezi etc.). Nerespectarea (*omiterea*) acestui comportament prescris de legiuitor duce la reținerea infracțiunilor **omisive**. Infracțiunile omisive, la rândul lor, sunt împărțite în doctrină³ în infracțiuni omisive *proprii* (cele care se potrivesc cu definiția dată anterior) și omisive *improprii* (în realitate infracțiuni comise, care pot fi comise și prin inacțiune).

Și, pentru ca lucrurile să fie mai complicate, amintim și reglementarea, în art. 17 C.pen., a infracțiunii comise prin omisiune (în realitate, infracțiune omisivă improprie sau, și mai simplu, comisivă prin inacțiune).

Personal, apreciez ca fiind mai simplă și mai utilă împărțirea în infracțiuni omisive (deci, doar omisive proprii) și comise (și admit că unele dintre ele pot fi comise prin acțiune sau inacțiune, aceasta din urmă în condițiile art. 17 C.pen.). Voi utiliza, așadar, în cele ce urmează, această clasificare și acest înțeles al infracțiunii omisive.

Codul penal prevede, în cuprinsul său, câteva astfel de infracțiuni. O primă categorie se referă la cele în cazul cărora elementul material este redat chiar prin termenul „*omisiune*”: lăsarea fără ajutor a unei persoane aflate în dificultate (art. 203 C.pen.), nedenunțarea (art. 266 C.pen.), omisiunea sesizării (art. 267 C.pen.), falsul intelectual în modalitatea omisiunii de inserare de date și împrejurări (art. 321 C.pen.) și falsul în înscrisuri sub semnătură privată care se comite prin această modalitate (art. 322 C.pen.), falsificarea unei înregistrări tehnice în modalitatea omisiunii înregistrării unor date sau împrejurări (art. 324 alin. (1) C.pen.). A doua categorie de fapte sunt cele care presupun alte forme de abținere de la comportamentul la care subiectul activ este obligat: mărturia mincinoasă în modalitatea în care martorul *nu spune* tot ce știe (art. 273 alin. (1) C.pen.), abuzul în serviciu în modalitatea *neîndeplinirii* unui act, neluarea măsurilor privind securitatea în muncă (art. 349 C.pen. etc.). Majoritatea infracțiunilor omisive nu presupun producerea unui rezultat; totuși, în unele situații, acesta există (ex. la abuzul în serviciu). În fine, așa cum se poate vedea, infracțiunile omisive se grefează pe o situație premisă care dă naștere respectivei obligații de a acționa.

În acest cadru deja existent al infracțiunilor omisive, urmează să analizăm și infracțiunea de **omisiunea declarării unor informații (art. 352¹ C.pen.)**. Astfel, în cursul stării de urgență instituite prin Decretul nr. 195/2020⁴, pe lângă modificările aduse art. 352 C.pen., care reglementează zădărnicierea combaterii bolilor, modificări asupra cărora doctrina s-a concentrat încă de la adoptarea lor⁵ (inclusiv sub aspectul

³ A se vedea, de exemplu, *F. Streteanu, D. Nițu*, Drept penal. Partea generală, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 284.

⁴ Decretul nr. 195/2020 privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României (M.Of. nr. 212 din 16 martie 2020).

⁵ A se vedea *G.A. Lazăr*, Modificările propuse pentru modificarea Codului Penal în vederea combaterii răspândirii coronavirusului și *G.A. Lazăr*, O necesară precizare în raport de forma de vinovăție cu care sunt săvârșite formele agravate ale infracțiunii de zădărniciere a combaterii bolilor, ambele publicate în AUBD – Forum Juridic, disponibile [aici](#); *G. Zlati, D.V. Leordean*, Infracțiunea privind zădărnicierea combaterii bolilor (art. 352 Cod penal). Despre înțelegerea textului de incriminare și posibilitatea efectuării unei expertize genetice, disponibil [aici](#); *A.M. Coț*, Intervenția dreptului penal în situația

necesității unei legi temporare⁶), legiuitorul a ales, prin O.U.G. nr. 28/2020⁷, să completeze Codul penal cu o nouă infracțiune, prevăzută la art. 352¹ și care sancționează, așa cum s-a subliniat în doctrină, un „*comportament lipsit de spirit civic*”⁸. Amintim, în acest context, și introducerea unei variante agravate la infracțiunea de **fals în declarații** (art. 326 C.pen.), care va fi, așa cum vom vedea, și ea relevantă în cursul acestui material.

Textul art. 352¹ C.pen. are un alineat unic, care prevede următoarele:

„Omisțiunea persoanei de a divulga cadrelor medicale sau altor persoane dintre cele prevăzute în art. 175 sau unei unități în care acestea își desfășoară activitatea unele informații esențiale cu privire la posibilitatea de a fi intrat în contact cu o persoană infectată cu o boală infectocontagioasă se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.”

Nota de fundamentare a O.U.G. nr. 28/2000⁹ justifică necesitatea introducerii acestei infracțiuni pe fondul creșterii cazurilor în care nu a fost respectată carantina instituționalizată sau izolarea la domiciliu, pentru a asigura „*izolarea la timp a persoanelor infectate sau suspecte că ar fi infectate cu o boală infectocontagioasă*”:

Pornind de la această rațiune a incriminării, declarată de legiuitor, în cele ce urmează vor fi făcute câteva considerații privind principalele elemente constitutive ale infracțiunii, respectiv: situația premisă (1) elementul material și cerințele esențiale atașate acestuia (2), urmarea imediată (3) și forma de vinovăție (4).

1. Situația premisă a infracțiunii prevăzute la art. 352¹ C.pen.

O primă componentă a situației premisă pe care se construiește infracțiunea nou-introdusă se referă la **posibilitatea ca autorul să fi intrat în contact cu o persoană infectată cu o boală infectocontagioasă**. Această ipoteză conduce la mai multe întrebări.

În primul rând, ce înseamnă **posibilitatea** de a intra în contact? De exemplu, în contextul actualei pandemii cu CoVid-19, posibilitatea de a intra în contact există pentru fiecare cetățean, având în vedere că, probabil, aproape orice persoană merge la cumpărături/primește alimente de la alte persoane. Având în vedere transmiterea destul de facilă a virusului, ar fi greu de afirmat că nu există posibilitatea de a fi intrat în contact cu cineva infectat. Cu siguranță însă, legiuitorul nu a vrut să determine întreaga populație din România să meargă să declare că s-a întâlnit cu alte persoane. Desigur, în cazul altor infecții, lucrurile ar fi ceva mai clare, pentru că ele au modalități mai evidente de manifestare ori de transmitere (ex. în caz de sifilis, HIV etc.).

nerespectării măsurilor de prevenire și combatere a bolilor infectocontagioase în contextul epidemiei generate de Covid-19, disponibil [aici](#).

⁶ A se vedea G.C. Ioan, G. Zlati, Pandemia Covid-19 și răspunderea penală (I): calificarea juridică și constituționalitatea O.U.G. nr. 28/2020. Raportul cu răspunderea contravențională, disponibil [aici](#).

⁷ O.U.G. nr. 28/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (M.Of. nr. 228 din 22 martie 2018).

⁸ A se vedea V. Cioclei, Impactul stării de urgență asupra fenomenului criminal. Certitudine și probabilitate, publicat în AUBD – Forum Juridic, disponibil [aici](#).

⁹ Disponibilă [aici](#).

În al doilea rând, se constată că textul de lege se referă doar la posibilitatea ca autorul să fi intrat în **contact cu o persoană**. Chiar dacă s-a arătat că virusul CoVid-19 supraviețuiește și pe suprafețe pe o perioadă cuprinsă între câteva ore și mai multe zile¹⁰, textul de lege este, sub acest aspect, cât se poate de clar, întrucât nu are în vedere contactul cu obiecte. Prin urmare, nici măcar dacă autorul a folosit liftul¹¹ anterior utilizat de o persoană infectată (fără ca respectivele persoane să se fi întâlnit) nu există, potrivit acestui text de lege, obligația de a divulga respectiva informație. Pe de altă parte, chiar noțiunea de „contact” poate ridica semne de întrebare [ce fel de contact? la câți metri trebuie să se fi aflat autorul de persoana infectată? pentru alte boli infectocontagioase (ex. cele cu transmitere sexuală), fapta trebuie restrânsă doar la intrarea în contact sexual cu o persoană infectată?].

În al treilea rând, persoana la care se referă textul de lege trebuie să fie sau să poată fi **infectată cu o boală infectocontagioasă**. Subliniem că acest aspect se interpretează împreună cu termenul „posibilitate” de a intra în contact, deci are în vedere atât situația în care o persoană este infectată, cât și cea în care, de pildă, persoana respectivă a călătorit într-o zonă cu risc pentru respectiva boală¹² și se află în izolare ori în carantină.

Totodată, textul de lege are în vedere doar *bolile infectocontagioase*. Aici situația devine și mai complicată, întrucât Codul penal nu definește această noțiune (deși o folosește în legătură cu persoanele și la art. 110, art. 352 și, în urma modificării, art. 326 alin. (2) din Cod). O listă a bolilor infectocontagioase de clasa A este cuprinsă în H.G. nr. 1186/2000 pentru aprobarea Listei cuprinzând urgențele medico-chirurgicale, precum și bolile infectocontagioase din grupa A, pentru care asigurații beneficiază de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă fără condiții de stagiu de cotizare, care cuprinde 36 de astfel de boli¹³. La o căutare rapidă în programele legislative, nu am regăsit și boli infectocontagioase...din grupa B; desigur că, pe lângă cele menționate în Hotărârea de Guvern menționată anterior, există și alte boli infectocontagioase (ex. – în limbaj uzual - varicela, scarlatina, rubeola, rujeola,

¹⁰ A se vedea, de exemplu, informațiile disponibile pe [site-ul Organizației Mondiale a Sănătății](#).

¹¹ Exemplul a făcut obiectul unei întrebări adresate cu prilejul prelegerii susținute la Conferința online „Urgența în Drept”, menționată mai sus.

¹² În sensul că „*infracțiunea sancționează acele conduite prin care persoanele încearcă să ascundă informații vitale pentru combaterea pandemiei, privind persoanele cu care au intrat în contact, dacă acestea din urmă erau infectate cu o boală infectocontagioasă. Ar fi fost mai util ca aceste declarații să privească și persoanele suspecte, adică cele care au fost plasate în carantină de autorități însă încă nu se cunoaște rezultatul testului pentru coronavirus.*”, a se vedea G.A. Lazăr, Modificările propuse..., cit. supra. Așa cum am arătat, credem că sintagma „posibilitatea de a fi intrat în contact cu o persoană infectată” trebuie interpretată atât ca (i) un contact posibil cu o persoană infectată (ex. autorul a fost într-un spital unde se aflau și persoane bolnave), cât și (ii) contact cert cu o persoană suspectă (ex. autorul locuiește cu o persoană plasată în izolare la domiciliu, care a călătorit într-una din zonele cu risc). De altfel, ipotezele avute în vedere în practica de până acum validează în special cea de-a doua ipoteză.

¹³ 1. amibiaza (dizenterie amibiană); 2. antraxul; 3. bruceloza; 4. difteria; 5. febra butunoasă; 6. febra galbenă; 7. febrele paratifoide A, B, C; 8. febra Q; 9. febra recurentă; 10. febra tifoidă; 11. filarioza, dracunculoză; 12. hepatita virală; 13. holera; 14. infecția gonococică; 15. leishmaniozele; 16. lepra; 17. leptospiroza; 18. limfogranulomatoza inghinală benignă; 19. malarie; 20. meningita cerebrospinală epidemică; 21. morva, meiodoza; 22. pesta; 23. poliomielita și alte neuroviroze paralitice; 24. psitacoza-orniticoză; 25. rabia; 26. reumatismul articular acut; 27. scarlatina; 28. sifilisul; 29. șancrul moale; 30. tetanosul; 31. tifosul exantematic; 32. tuberculoza (toate formele și localizările); 33. tularemia; 34. tusea convulsivă; 35. complicațiile postvaccinale; 36. infecția HIV.

roseola, boala gură-mână-picior, gripa sau... infecția cu coronavirus – CoVid-19), dar cunoștințele mele (ori calitățile de „cercetător” în domeniul medical) se opresc aici. Rezultă totuși că textul de lege ridică serioase probleme de previzibilitate, din moment ce, chiar în urma studierii legislației, nu am reușit să ajung la o listă exhaustivă de boli infectocontagioase. Oricum, dacă am aplica textul art. 352¹ C.pen. pentru toate aceste boli și l-am citi așa cum este el redactat, ar însemna că fiecare dintre noi trebuie să meargă să declare ori de câte ori a intrat în contact cu o persoană care era/ar fi putut fi/s-a dovedit ulterior că este infectată cu o astfel de boală.

O variantă de a citi modificările aduse Codului penal ar fi să interpretăm art. 352¹ C.pen. prin raportare la art. 352 C.pen. și să considerăm că, în realitate, ele se citească doar împreună (ca și cum infracțiunea de la art. 352¹ C.pen. ar fi o variantă de specie a celei de la art. 352 C.pen., păstrând deci împrejurările în care se poate comite această infracțiune¹⁴), ceea ce ar limita *posibilitatea* la care se referă textul de lege doar la intrarea în contact cu persoane aflate în carantină ori în cazul cărora au fost dispuse măsuri de prevenire (cum este cazul situației actuale, în care există obligativitatea izolării la domiciliu în anumite cazuri).

A doua componentă a situației premisă ridică și mai multe probleme. Mai exact, se pune problema **dacă omisiunea de a divulga informații trebuie să se întâmple „din oficiu” sau doar atunci când autorul este întrebat.**

Infracțiunile care au ca element material *omisiunea*, menționate anterior (art. 203, 266, 267, 321, 324 C.pen.) nu au în vedere, în mod evident, o situație premisă care să constea în întrebarea adresată subiectului activ („nu-i așa că vrei să denunțați un omor?”), tocmai aceasta fiind rațiunea legii penale – să oblige respectiva persoană la un anumit comportament, „din oficiu”, dacă este pusă în anumite situații. Textele respective sunt diferite, de pildă, de cel al art. 273 alin. (1) C.pen. care sancționează penal martorul care nu spune tot ce știe în legătură cu faptele sau împrejurările esențiale *cu privire la care este întrebat*. Interpretând astfel modalitatea în care legiuitorul a ales să sancționeze fapte similare, ne-am putea gândi că art. 352¹ C.pen. impune tot o astfel de conduită, pretinzându-i-se oricărei persoane să meargă să declare dacă există posibilitatea să fi intrat în contact cu o persoană infectată cu o boală infectocontagioasă. În presa din ultima săptămână au apărut deja știri cu privire la ipoteze în care această infracțiune poate fi reținută; de exemplu, este citat site-ul unei unități de parchet unde se arată că se desfășoară cercetări pentru infracțiunea prevăzută la art. 352¹ C.pen., „referitor la un medic șef de secție din cadrul unei unități medicale din B., care nu a semnalat conducerii spitalului și nici Direcției de Sănătate Publică B. faptul că un cadru medical din subordinea sa revenise în țară dintr-o zonă unde fuseseră semnalate peste 500 de cazuri de infectare cu virusul COVID-19”.¹⁵ Fără a comenta o cauză aflată pe rol, menționăm totuși că poate fi vorba și de o eroare în respectivul comunicat, întrucât textul art. 352¹ C.pen. vorbește de posibilitatea ca *autorul* infracțiunii de omisiunea declarării unor informații să fi intrat în contact, iar nu ca el să aibă cunoștință de altă persoană aflată într-o astfel de situație. Mai degrabă,

¹⁴ În această situație, poate că ar fi trebuit ca legiuitorul să introducă doar un alineat distinct la art. 352 C.pen., iar nu să creeze o noua infracțiune. În sensul acestei interpretări, a se vedea și *G.A. Lazăr, Modificările propuse...*, cit. supra.

¹⁵ A se vedea comunicatul disponibil [aici](#).

într-o astfel de ipoteză, se pune problema infracțiunii de omisiunea sesizării (art. 267 C.pen.) față de împrejurarea că un funcționar public are cunoștința de comiterea unei fapte prevăzute de legea penală în legătură cu serviciul în care își desfășoară activitatea (în cazul de față, fapta fiind zădărnicierea combaterii bolilor – art. 352 C.pen.).

Dimpotrivă, doctrina a arătat că „*premisele săvârșirii acestei infracțiuni este ca persoana să fie întrebată, de autoritățile menționate în textul de incriminare sau de cadrele medicale, cu privire la eventualele contacte pe care le-a avut cu persoane infectate. Altfel spus, pentru ca autorul să săvârșească o omisiune de a divulga, este necesar ca, anterior, acestuia să îi incumbe obligația de a da o atare declarație*”¹⁶. Un argument suplimentar ar putea fi reprezentat și de denumirea marginală a infracțiunii, care vorbește despre omisiunea *declarației* unor informații, caz în care fapta s-ar apropia mai degrabă de mărturia mincinoasă în cea de-a doua modalitate a elementului material.

În ceea ce ne privește, apreciem că ambele abordări sunt criticabile, ceea ce este (încă) o dovadă a reglementării defectuoase, care a fost făcută rapid și fără consultarea unor specialiști.

După cum am arătat, în prima opinie, cel puțin în contextul actual, ar însemna ca aproape fiecare persoană să meargă să declare că este posibil să fi avut contact cu o persoană infectată ori de câte ori se întâlnește cu altă persoană, ceea ce pare a nu fi conform cu rațiunea incriminării, așa cum este precizată de legiuitor în Nota de fundamentare a O.U.G. nr. 28/2020. Mai mult, s-ar putea afirma că asemănarea cu celelalte infracțiuni de omisiune (omisiuni de „sesizare”, pentru a fi mai clar) ar reprezenta, în realitate, o veritabilă analogie în defavoarea inculpatului.

Cea de-a doua opinie, pe lângă faptul că ar fi în totală contradicție cu modalitatea de reglementare a tuturor celorlalte infracțiuni săvârșite prin omisiune, ar conduce la o reală problemă de încadrare. Bunăoară, dacă o persoană trece frontiera și este întrebată dacă vine dintr-o zonă roșie¹⁷ și nu spune adevărul (de exemplu, bifează „nu” într-un formular), fapta ar trebui să fie mai degrabă încadrată ca **fals în declarații**, prevăzută la art. 326 C.pen.¹⁸, chiar în varianta agravată nou introdusă prin aceeași O.U.G. nr. 28/2020 (care se pedepsește chiar mai sever, potrivit legii, decât infracțiunea prevăzută la art. 352¹ C.pen.). Consecința juridică la care se referă textul de lege ar consta în evitarea plasării în carantină instituționalizată. Aceeași ar trebui să fie situația ori de câte ori declarația (din care se omit informații) este dată în fața oricărui alt funcționar public ori a unei unități în care acesta își desfășoară activitatea¹⁹.

¹⁶ A se vedea G.A. Lazăr, Modificările propuse..., cit. supra.

¹⁷ Lista actuală a zonelor roșii poate fi citită [aici](#).

¹⁸ Art. 326 C.pen. Falsul în declarații

(1) *Declararea necorespunzătoare a adevărului, făcută unei persoane dintre cele prevăzute în art. 175 sau unei unități în care aceasta își desfășoară activitatea în vederea producerii unei consecințe juridice, pentru sine sau pentru altul, atunci când, potrivit legii ori împrejurărilor, declarația făcută servește la producerea acelei consecințe, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 2 ani sau cu amendă.*

(2) *Fapta prevăzută la alin. (1), săvârșită pentru a ascunde existența unui risc privind infectarea cu o boală infectocontagioasă, se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani sau cu amendă.*

¹⁹ Pentru explicația noțiunii de „cadre medicale”, a se vedea *infra*, pct. 2.

Pentru a sintetiza așadar aspectele legate de situația premisă, putem observa, într-o primă fază, că reglementarea din art. 352¹ C.pen. păcătuiește prin lipsă de previzibilitate în ceea ce privește intrarea în contact cu o persoană infectată cu o *boală infectocontagioasă*, precum și cu referire la condițiile în care trebuie să intervină *omisiunea de a divulga* pentru ca fapta să fie infracțiune.

2. Elementul material al infracțiunii de omisiunea declarării unor informații. Cerințe esențiale

Deși denumirea marginală a infracțiunii prevăzute la art. 352¹ C.pen este „Omisiunea *declarării* unor informații”, elementul ei material constă în **omisiunea de a divulga** informații. Este vorba, așa cum spuneam, de o infracțiune omisivă (proprie), întrucât legiuitorul penal este cel care impune obligația divulgării, elementul material constând într-o omisiune. Spre deosebire de alte infracțiuni omisive menționate mai sus care au ca element material tot omisiunea (ex. art. 203, 266, 267 C.pen.), legiuitorul nu a impus un termen în acest sens (ex. „de îndată”). În mod evident însă, exact ca în cazul acelor infracțiuni, o divulgare târzie echivalează cu o omisiune de divulgare. Presa a semnalat deja cazuri în care persoane internate în spital au spus, prea târziu din păcate, că au călătorit în zone afectate de CoVid-19 ori că au intrat în contact cu persoane care veneau din aceste zone.

O problemă importantă se referă la informațiile care, în concepția legiuitorului, ar trebui divulgate. În mod nefericit, s-a folosit noțiunea de „**unele informații esențiale**”. În ceea ce privește noțiunea de „informații esențiale”, lucrurile pot fi ușor explicate, având și exemplul noțiunii identice de la art. 273 alin. (1) C.pen. Ar intra aici, de pildă, informații privind identitatea persoanelor cu care a avut legătură autorul infracțiunii și modul de contact²⁰, dar și perioada în care a avut loc intrarea în contact, locul în care a călătorit autorul, cine a mai fost de față la respectivele întâlniri etc. În cazul în care interpretarea dată textului de lege este că infracțiunea se poate comite doar cu prilejul unei declarații pe care autorul trebuie să o dea, atunci informațiile esențiale vor viza doar aspectele cu privire la care acesta este întrebat.

De neînțeles este însă adăugarea, în textul de lege, a termenului „unele”. Ce reprezintă așadar sintagma „unele informații esențiale”? Dacă sunt esențiale, nu ar trebui divulgate toate? Va reprezenta infracțiune divulgarea faptului că a existat contact cu o persoană care ulterior s-a dovedit a fi infectată și care merge în continuare la serviciu, fără ca autorul să îi precizeze și numele? Practica judiciară va fi nevoită să dea o interpretare de la caz la caz a sintagmei folosite de legiuitor. În opinia mea, ar fi fost suficient ca fapta să sancționeze omisiunea divulgării informațiilor esențiale (cel mai probabil acesta a fost și sensul avut în vedere); din păcate, de la a dori la a face, legea penală este alterată.

Potrivit textului de lege, destinatarii informațiilor sunt **cadrele medicale sau alte persoane dintre cele prevăzute în art. 175 C.pen. sau o unitate în care acestea își desfășoară activitatea**. Cu excepția „cadrelor medicale”, formularea

²⁰ Pentru aceste exemple, a se vedea *G.A. Lazăr, Modificările propuse...*, cit. supra.

este identică cu cea folosită în art. 326 C.pen., ceea ce arată, o dată în plus, apropierea de acest text de lege.

Doctrina a arătat că *„este discutabilă situația cadrelor medicale din sistemul sanitar privat, însă în ceea ce ne privește considerăm că textul nu distinge, iar utilitatea sa este și protejarea acestor cadre medicale. Totodată, este irelevant că persoana alege să meargă la camera de gardă a unui spital public sau privat, unde are un abonament personal, rațiunea incriminării fiind identică.”*²¹ Nu credem, într-adevăr, că legiuitorul a vrut să excludă medicii din sistemul privat din textul de lege. Este adevărat că se folosește sintagma „cadre medicale sau *alte* persoane dintre cele prevăzute în art. 175”, dar practica judiciară cunoaște numeroase decizii în care s-a stabilit că medicul angajat care funcționează în cadrul unei societăți comerciale care are contract de prestări servicii medicale cu Casa Națională de Asigurări de Sănătate este funcționar public în sensul art. 175 alin. (2) teza a II-a²².

Considerăm totodată că textul de lege poate conduce și la alte situații bizare. Ar urma să se rețină infracțiunea prevăzută de art. 352¹ C.pen. dacă, de exemplu, un funcționar bancar (funcționar public în sensul art. 175 alin. (2) C.pen.²³) omite să divulge angajatorului său (care este, pe cale de consecință, o unitate în cadrul căreia își desfășoară activitatea funcționari publici) posibilitatea de a fi intrat în contact cu o persoană infectată cu o boală infectocontagioasă - cel mai probabil, cu CoVid-19, în contextul actual, dar, în condiții „normale”, s-ar reține infracțiunea dacă, de pildă nu funcționarul bancar nu declară că a avut contact sexual neprotejat cu o persoană infectată cu virusul HIV sau bolnavă de sifilis? În această a doua ipoteză (de „normalitate”, iar nu de pandemie cu CoVid-19), la ce i-ar putea servi băncii o astfel de informație? Desigur, nu aceasta pare a fi fost rațiunea textului de lege, dar *așa a ieșit. Sau...,așa trebuie să fie?*

²¹ A se vedea G.A. Lazăr, Modificările propuse..., cit. supra.

²² În decizia I.C.C.J. – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, decizia nr. 13 din 12 septembrie 2018 (M.Of. nr. 939 din 7 noiembrie 2018), prin care s-a respins ca inadmisibilă sesizarea prin care se solicita pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept *„dacă medicul care funcționează în cadrul unei societăți comerciale care are contract de prestări servicii medicale cu CNAS, trimis în judecată sub acuzația săvârșirii infracțiunii de luare de mită prevăzută de art. 289 alin. (1) din Codul penal, se încadrează în categoria funcționarilor publici prevăzută de disp. art. 175 alin. (2) teza a II-a din Codul penal”*, s-au reținut totodată următoarele: *„în urma consultării instanțelor de judecată, s-a evidențiat opinia majoritară potrivit căreia medicul care funcționează în cadrul unei societăți comerciale care are contract de prestări servicii medicale cu Casa Națională de Asigurări de Sănătate, trimis în judecată sub acuzația săvârșirii infracțiunii de luare de mită prevăzute de art. 289 alin. (1) din Codul penal, se încadrează în categoria funcționarilor publici prevăzută de dispozițiile art. 175 alin. (2) teza a II-a din Codul penal. În acest sens au opinat curțile de apel: Brașov, București, Galați, Iași, Timișoara; tribunalele: Arad, Bacău, Brașov, București, Călărași, Caraș-Severin, Giurgiu, Ialomița, Maramureș, Neamț, Timiș, judecătorii: Turnu Măgurele, Videle, Baia Mare, Roșiori de Vede, Alexandria, Roman, Reșița și judecătorii sectoarelor 1, 2, 3 și 4 București. În argumentarea opiniei exprimate, instanțele mai sus amintite au precizat, în esență, că medicul din cadrul cabinetului individual, având contract cu Casa Națională de Asigurări de Sănătate, exercită un serviciu de interes public, respectiv asigurarea sănătății publice, serviciu remunerat în mod exclusiv de către stat prin Casa Națională de Asigurări de Sănătate, fiind supus astfel controlului ori supravegherii autorității publice cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu public, motiv pentru care are calitatea de funcționar public în accepțiunea textului legal menționat.”*

²³ A se vedea I.C.C.J. – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, decizia nr. 18 din 30 mai 2017 (M.Of. nr. 545 din 11 iulie 2017).

3. Urmarea imediată a infracțiunii

Infracțiunea prevăzută la art. 352¹ C.pen. este, de bună seamă, o infracțiune de pericol, urmarea imediată constând într-o **stare de pericol pentru sănătatea publică**. Pericolul este unul abstract și decurge din simpla omisiune de divulgare. Legiuitorul nu cere, așadar, să se dovedească vreun risc de infectare a altor persoane ori răspândirea unei boli infectocontagioase (așa cum prevede, de pildă, la art. 352 alin. (2) C.pen.). Din acest punct de vedere, reglementarea este firească.

4. Forma de vinovăție

În fine, se cuvine a fi precizat că infracțiunea prevăzută la art.352¹ C.pen. se poate comite numai cu **intenție (directă sau indirectă)**. De regulă, fapta se comite cu intenție indirectă, pentru că făptuitorul nu urmărește să producă o stare de pericol pentru sănătatea publică, ci acceptă o astfel de posibilitate din diverse motive (pentru a nu fi nevoit să intre în carantină, pentru a nu fi plasat într-o secție de infecțioase la spital etc.).

Pentru întregirea laturii subiective trebuie îndeplinită și o cerință esențială, care constă în cunoașterea, de către autorul infracțiunii, a posibilității de a fi intrat în contact cu persoană infectată cu o boală infectocontagioasă. În absența acestei împrejurări, fapta nu va constitui infracțiune, ca efect al erorii (de pildă, autorul a primit vizita la domiciliu a unui medic, ulterior a început să se simtă rău, iar când a fost transportat la spital, a declarat că nu a intrat în contact cu o persoană infectată cu CoVid-19, fără a ști că, între timp, respectivul medic fusese diagnosticat cu infecția).

Ar fi dificil să tragem o concluzie despre o infracțiune la două săptămâni de la introducerea ei în Codul penal. Poate că deficiențele pe care am încercat să le semnalez în acest material vor fi remediate de practica judiciară; poate că se vor ridica excepții de neconstituționalitate de îndată ce dosarele având un astfel de obiect vor ajunge în instanță sau poate că legiuitorul va reveni, în viitorul apropiat, pentru a corecta cel puțin o parte din aspectele care vor fi, cu siguranță, sesizate în literatura de specialitate. Oricum ar fi, pe viitor ar fi preferabil ca modificările aduse Codului penal, chiar atunci când sunt cu adevărat urgente ori justificate de instituirea stării de urgență, să se facă după o chibzuire temeinică, pentru a nu ajunge în situația ca autorii unor fapte cât se poate de periculoase să găsească diferite „portite” de eludare a răspunderii penale, dar nici ca textele de incriminare să se aplice unor situații care, în mod evident, nu ar trebui să intre sub incidența acestora.

Materialul a fost publicat în revista online a Facultății de Drept, [AUBD-Forum Juridic nr. 1/2020](#).